

A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISTER KIADVÁNYA.

ERDÉSZETI KISÉRLETEK.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISTER FENHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ
M. KIR. KÖZPONTI ERDÉSZETI KISÉRLETI ÁLLOMÁS FOLYÓIRATA.

SZERKESZTI:

VADAS JENŐ.

XIII. ÉVFOLYAM.

1911.



SELMECBÁNYA

JOERGES ÁGOST ÖZVEGYE ÉS FIA KÖNYVNYOMÓJA

1911.

ERDÉSZETI KISÉRLETEK.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. K. MINISTER FENHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ M. K. KÖZPONTI
ERDÉSZETI KISÉRLETI ÁLLOMÁS FOLYÓIRATA.

XIII. ÉVFOLYAM 1911.

SELMECBÁNYA.

1. ÉS 2. SZÁM.

A szelidgesztenye elterjedési és tenyészeti viszonyai a Magyar Állam területén.

BLATTNY TIBOR-tól.

Bevezetés.

A magyarországi gesztenyések és gesztenyeerdők a múlt század hetvenes és nyolcvanas éveiben vonták magukra az erdész körök figyelmét. *Balás Pál* az Erdészeti Lapok 1871. évfolyamában a visegrádi és nagy-marosai gesztenyések állapotáról és jövedelmezőségéről ír s ugyanez évben ismertetik a dunántúli gesztenyéseket is. A nyolcvanas évek közepén *Illés Nándor* kimerítő cikkben tárgyalja a szelidgesztenye elterjedési viszonyait s Magyarországon való megtelepülésének, illetőleg megtelepítésének idejét igyekszik a legelfogadhatóbb alapon megállapítani. *Tomcsányi Gusztáv* a szelidgesztenye erdőgazdasági jelentőségéről tart felolvasást az Erdészeti Egyesület pécsi közgyűlésén 1884-ben s az Erdészeti Lapok ugyanez évi X. füzetében nyomtatásban is megjelenik e kitünő értekezése. Célja, hogy a szelidgesztenyének, — melyet eddig csak egyes vidékeken s főleg jó és értékesíthető gyümölcse miatt tenyésztettek, — kiváló tulajdonságokkal bíró fájának sokoldalú használhatósága miatt az erdőgazdaságban is szerepet juttassanak.

E propagandának meg is volt az eredménye, mert azóta az alkalmas erdőterületek nem egy helyén díszlik már a szelidgesztenye. Többnyire tölgy közé elegyítve, igen szép reményekre jogosítja a birtokost, ha a termőhelyét gondosan választotta volt meg. A horvát-szlavon kincstári erdőkben pedig a gesztenye-sarjerdők máris igen szépen jövedelmeznek.

Az alábbiakban nem az a célom, hogy a szelidgesztenye erdőgazdasági szerepéről s jelentőségéről értekezsem —, elég ha utalok itt Tomcsányi Gusztáv már előbb említett jeles tanulmányára. Ebből a nézőpontból csupán néhány oly termőhely jellemzésére szorítkozom, melyeken e fajt éppen ezen mozgalomból kifolyólag — többnyire kísérletképpen — telepítették meg. Ezen, 20 év körüli telepítések mai állapota eléggé igazolja, mennyire és hol váltak valóra e faj erdőgazdasági szerepéhez fűzött remények.¹

¹ Lásd az 29. oldalon.

ERDÉSZETI KISÉRLETEK.

A M. KIR. FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTER FENNHATÓSÁGA ALATT
ÁLLÓ M. KIR. ERDÉSZETI KUTATÓ INTÉZET FOLYÓIRATA.

XLIV. ÉVFOLYAM 1942.

SOPRON

1—4. SZÁM.

Fürkészdarázs kutatásaim eredménye, különös tekintettel a mellékgazda kérdésre.

Készült a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdővédelemtani tanszékén (vezető: *Kelle Arthur* egyetemi nyilv. r. tanár) és a Növénytani Intézetben (vezető: *Dr. Fehér Dániel* egyetemi nyilv. r. tanár).

Írta: *Dr. Györfi János* egyetemi adjunktus.

A károsítók tömeges elszaporodásának megakadályozásánál a biotikus tényezők közül a paraziták igen fontos szerepet játszanak. Kétségtelen, hogy a károsítók katasztrofális jellegű, tömeges elszaporodását — aminek egyik oka a hasznos és káros állatok között uralkodó aránytalanság — a paraziták egyedül megszüntetni nem tudják, annak ellenére munkájuk mégis nagyra értékelendő, mert a normális viszonyok között uralkodó életközösségi egyensúly fenntartásához az élősködő rovarok nagy mértékben hozzájárulnak.

Mint ismeretes, minden károsítót a paraziták egész sora támadja meg olymódon, hogy a károsító minden fejlődési alakjának meg van a maga élősködője s ezek összhatása képezi a tulajdonképeni szaporodási korlátot. Az élősködőknek ezt a sorát parazitasorozatnak nevezzük. Minél pontosabb a parazitasorozat, annál tökéletesebb annak a károsítóra vonatkoztatott szaporodástgátló összhatása. Ilyen parazitasorozatot saját megfigyelésem és irodalmi adatok alapján a *Pieris brassicae* L.-re vonatkozólag állítottam össze, amelyet az alábbi táblázatban mutatok be.

Ha a parazitasorozatból csak egy láncszem is hiányzik, a káros rovarok máris túlsúlyba kerülnek és kedvező körülmények között el is szaporodnak. *Dr. K. Escherich* szerint a rovarok túlszaporodását a legtöbb esetben a károsítók és az élősködők közti kedvezőtlen viszonzszám indítja meg. *Dr. F. Stellwaag* a túlszaporodásra a gradatio vagy acrescens elnevezést vezette be, amely magába foglalja az egyedi szaporodástól a túlszaporodás delelésén át a károsítás lezajlásáig a jelenségek összességét. *Dr. K. Börner* ezt a folyamatot a tömegváltozás kifejezéssel jelöli. A tö-